Излази сваки дан осим недељних и празничних дана.

Стаје у Србији: на годину 120 гр., на 6 месеци 60 гр., на 3 месеца 30 гр. ч.; а у Аустрији: на годину 17 фор. и 76 новч. без штемпларине.

ВИДОВ ДАН

За огласе плаћа се по 2 гр. чарш. од врсте за три пута.

Ненаплаћена писма примају се само од дописника и шиљу се на редакцију; а пренумерацију у наплаћеном писму прима администрација. Рукописи се не враћају.

БРОЈ 91. У УТОРНИК 21. ЈУНА 1866. ГОДИНА VI.

Нова претплата за „Видов Дан“ отвора се од првога Јула, кад и већини досадашњих наших уписника истиче рок. Свакога дакле, који би желео да има овај једини за сада у сриству лист који излази сваки дан, молимо да изволи за времена јавити нам се с претплатом.

У изванредним приликама лист ће наш излазити и у празничне дане.

Цена му је: у Србији по 10 гр. чар. месечно, 30 гр. за три месеца, а 60 гр. за шест месеци (Београђани плаћају по један грош месечно више за разношење у кућу); у Аустрији (са свакидашњим пошиљањем а без штемпларине) по 1 фор. и 48 нов. месечно, 4 фор. и 44 н. за три месеца, а 8 фор. и 88 нов. за шест месеци.

Новци се шаљу непосредно администрацији, а у Београду овлашћен је да претплату прима и сараф г. Давид М. Халфон. Ко за 10 уписника пошље новце, добиће један лист бесплатно или за исти новце. Уписници из Аустрије најбоље би учинили да изволе наручити преко дотичне поште.

Администрација „Видова Дана“
у Београду.

У Београду, 21. Јуна.

Дипломатија је сад на миру.

С нестрпљењем погледа на бојна поља да уграби прилику где ће моћи опет да ради.

А та јој прилика не ће изостати дуго.

Јер у ово наше доба, где су убојне справе усавршане, није никако могућно да рат траје дуго. А каква је велика разлика између некадашњих и данашњих ратова показаће нам неке, из аутентичког извора црпене ствари.

У седмогодишњем н. пр. рату Пруска је изгубила 190.000 људи, Аустрија 120.000, Француска 200.000, Енглеска и њезини савезници 160.000, Шведска 25.000, Немачка 28.000, и најпосле Русија 120.000, свега дакле: 673.000 људи. Разделимо ли овај број са 7 година, то на годину дана не долази ни пуних 100.000, — а како је данас? У бојевима, који од ово неколико дана бивају у Чешкој, изгинуло је и ранило се којекаквих до 20.000 људи. А још није свршен ни почетак борбе, па сад помислимо колике би жртве потребовао рат?

Али и због новчаних ствари мора рат у деветнаестом веку да буде кратак. Аустрији н. пр. седмогодишњи је рат принео 100 милиона дуга (изузевши наравно новце, које је Енглеска за неко време у име помоћи давала); — а колико би данас стао рат, који би само годину дана трајао, кад н. пр. само издржавање војске оволике као што је у Аустрије износи дневно по два милиона форината?

К овоме мора се још придодати, да су саобраћајним средствима трговачки интереси свим европским државама тесно међу со ом скопчани, и ове би морале све у скупу осетити грдну штету кад би рат трајао дуго, а тиме би се нанела још већа несрећа него што је непосредно и сам рат.

По овим посматрањима ласно се погодити може да није далеко час, где ће дипломатија опет да се прихвати посла.

Но за сада се још не може казати којим ће правцем дипломатија да пође у овоме свом послу. Истина, има понеких знакова, по којима напред може да се види да ће на једној страни бити компактна већина сила; али још не може да се распозна политичка ситуација, а на име пут, којим иду поједине велике силе. Из вида не треба никако да губимо да ту има силу божју супротних интереса, који истом ваља да се доведу у сагласност међу собом, па да дворови могу на чисто да су са својим положајем. Међу тим ваља нам узети да кабинети зараћених монарха поред сабље раде и пером, па ту врло ласно може поред јавне победе да искрсне и каква победа из потаје.

У осталом чини нам се да има места надању, да неутрални кругови једнако настојавају да се крвавом походу убојнога бога пресече пут и благослови се мира опет поврате народима. Па и ми се придружујемо том надању, које се с многих страна потхрањује, али уједно бисмо и желели, да ова крв, што се сад пролива, принесе Европи лепше дане, а нарочито да напредак и слобода добију узлета.

БОЈНО ПОЉЕ.

Поче по мало да се разјашњава шта Бенедек имаше у намери.

Је ли главном команданту севеерне војске издао когод план, који беше саставио зза своје операције, као што то с неком извесношћу казују бечки,ештански и праши листови, а каоо што и сам „Алг. Цтг.“, који је у аустријским одношајима обично извештен добро, потврђује придодајајући да је и погубљен издајник, неки генерал из Бенедекова штаба, — ми о томе наравно не можемо ништа да судимо и ствар ту остављамо с миром; алли план, који сад поче да се извршује, одговара ммисли да Бенедек хоће да раздвоји пруску војску пода принцом-наследником и под принцом Фридрихом Карлом, па онда да заузме Глац и тако непријатеља збуни и побије. Али почем обе ове пруске војске свој полукруг, којим опасаше војску аустријску, све већма стешњавају и по томе своју силу усредсређују, што се још и догодити може да аустријска северннаа војска буде дохваћена с ребара те тако падне уу положај врло опасан. Бечки листови мисле да се ф. ц. м. Бенедек увукао као неки клинац међу слеску и полабску војску пруску, али већ и то само казује да је аустријска војска густо опкољена Прусима, и сад има да се покаже хоће ли овај клинац раздвојити Прусе, или ће Пруси клинац скрхати и себи га с пута уклонити.

Тога ради ни непрестани бојеви они, што се од 14. ов. мес. једнако догађају, не могаху још да к извршењу приведу планове ни једном ни другом противнику, јер с обе стране осећају да ове борбе, што сад бивају, имају да пресуде како ће даље ићи операције у предузетом рату, па због тога и упиње се свак да успе што боље може.

Истина, чини се као да се у пруској војсци осећа неки потрес, али точка где има да се сједини, Јозефштат, не стоји јој још далеко, а „Монитер“, који ће у стању бити да поситивно сазнаје како је на бојном пољу, мисли да „Пруси још нису узбијени“. А лист овај каже и то, да су „од потребе нове борбе око Јозефштата“ па да се реши да ли ће Пруси морати да иду напред или назад. Помислимо ли да се ово рекло 17. ов. мес., и да је од то доба борба око Јозефштата доиста трајала једнако, и да „Вандерер“ по приватној некој депеши јавља да су „Пруси упали у Сефтенберг“, на које се место велика важност полаже, а то би значило да су се Пруси провукли напред: онда би се могло узети да бојеви мора барем да не иду неповољно по непријатеља аустријског. Још и друго нешто показивало би да је тако у ствари, а то је што је валута са свим нагло пала врло јако; али оставимо то као слабо поуздано за сада на страну, па констатујмо само толико, да до 19. ов. мес. поред свих крвавих и различитих бојева међусобни противници по крајњој мери мора на једнако да су стојали са својим било напретком или назатком. Надамо се да ћемо сутра моћи читаоце да известимо како је управо у ствари.

Сад ћемо да пређемо на неке појединости, које се међу тим збише, ма да их је за данас врло мало.

Као најважније напомињемо пре свега што „Вандерер“, како рекосмо, јавља, да су Пруси 17. ов. м. упали у Сефтенберг (близу Вилденшверта, где је кључ од гвоздених путова, који непосредно воде у Праг, Холомуц и Беч). У 4 сахата по подне ту је аустријска бригада под генералом Роткирхом била у жестокој борби, и ова борба имала је бити претеча главној битци, која је требала сутрадан да се предузела, по наравно за данас нема о њој никаква гласа. Код града Холомуца свак се оштро прегледа који год долази и одлази. Овако је исто строго и код града Јозефштата, шта више — од 17. ов. м. град је тај са свим затворен, двориште гвозденог пута распремљено, и 18. ов. м. с бедема се градских пуцало а пуцњава се чула чак и у Пардубићу. Кад Скалице је борба трајала пуна четири дана, па ни 18. ов. м., од ког су дана последњи извештаји, није била са свим свршена, и Скалица је изгорела. 16. ов. м. Пруси су продрли до Мшена, а у Јунгбунцлаву су ушли не опаливши ни пушке. Код Хвалковића између Скалице и Кенигинхофа заметнула се 17. ов. м. страшна битка, која се пружала до Кенигинхофа, па и сутрадан вас дан трајала. У исто доба била је битка и код Коста близу Турнаве. Наравно, у извештајима аустријским (а других за сада немамо) о овим бојевима, као и о новоме, који се 17. ов. м. догодио кад Освјечима а где су Пруси још дан пре заузели двориште гвозденог пута, или се не каже како су испали, или увек Пруси представљају као узбијени. Међу тим у Прагу је завладао општи страх и људи су се поплашили да ласно може бити да на један пут упадну у варош Пруси. Због тога је уклоњен барут, који стајаше близу вароши у зверињаку; по војним магацинима почели су да спремају да одвлаче ствари, јавни заводи отправљају своју готовину у Беч, а приватни људи еспапе своје у јужне крајеве Чешке.

Но и у Бечу су јако узнемирени, а ту узнемиреност још увеличава неизвесност, у којој се публик држи што се тиче догађаја који бивају на с верноме бојном пољу, па су у великом страху. Тога ради „Вин. Цтг.“ се нашао побуђен да страх тај растера и публику умири. Каже да војска под Бенедеком стоји у позицијама, које су јој одређене по плану напред углављеноме, а план овај није никаквим догађајима поремећен. Поједини корпуси бејаху нападнути непријатељем кад су ишли на места, која су им одређена, но ипак су стигли куд је требало. Сви ови омањи бојеви што се збивају значаја су нижег и не поремећавају операцијама план ни у целости ни у појединостима. За тим моли прблику да се задовољи овим по све верним и истинитим разлагањем стања ствари, па још за неко време нека стегне своју праведну нестрпљивост. Баш у овоме важном часу треба да се ћути о ономе шта војска ради и куда се покреће. Скорим ће да се предузму велике ствари, које ће пресудити судбину толиким хиљадама, па зато треба да се избегава саопштавати што би непријатеља могло обавестити те да нас у послу смете. Публика дакле нека се не узнемирује и не одаје страху што ћемо још за неко време бити без извештаја од војске. Важност онога што се ради лежи у успеху главне битке; појединости пак, које се чине да су неповољне, не ће према овом успеху ништа значити. Кажемо и опет, гласови који нам стижу од војске, у сваком су погледу повољни. У осталом не ћемо да пропустимо да не споменемо да је истина отишао на бојно поље неки део бечке посаде, али не због тога, што се бајаги из главног стана тражило војске, него је то одавно било закључено, а учињено је због тога, што се војска, која је одређена била да чува гвоздене путове, мало по мало придружила главној војсци, па зато се ради смотрености мбрају места на звозденим путовима посести другом војском. Непријатељ је 17. ов. м. предузимао неку демонстрацију против Вилденшверта, али се брзо повукао натраг видевши да ту има војске аустријске. На месту, које би морало бити извештено, не знају ништа да је пруска војска заузела Сенфтенберг. Наравно „Вин. Цтг.“ говорио је ово пре или по крајњој мери у исто доба кад дође глас да су Пруси у Сенфтенбергу, па због тога, као што се „Остд. Пост“ изражава, ово његово успокојивање слабо је кога задовољити могло, и шта више — направило је страх још већи. Сенфтенберг влада Вилденштатом, а ко ово место има у рукама, томе су отворени путови у све горње градове, а у једно и у сам Беч.

Пруски извештај описујући бојеве код Скалице и Траутенаве каже да се код Скалице борило жестоко, и Аустријанци да су се преко Скалице повукли у Јаромјерац. Пруси су ту отели три заставе и заробили много људи. За бој код Траутенаве каже се само да су се Аустријанци повукли к Јозефштату.

Од немачке савезне војске нема никаквих гласова. Толико се само о њој јавља да иде к северу, не бивајући нигде узнемирена. Пруси су 17. ов. м. долазили били у Бинген, па узевши тамошњу касу отишли за тим паробродом у Ридесхајм. Сутра дан дошли су тамо Хесенци па варош заузели. Баденци су 17. ов. мес. дошли у Франкфурт, а 18. и. м. из јутра отишли даље к северу. О Хановерцима као да ће се потврдити да су се предали Прусима.

Што се тиче бојнога поља на југу, тамо се за сада све само спремају да се на ново са свом пресудношћу лате посла, и врло ласно може бити да ћемо до мало дана имати да јавимо да су заједнички почеле да ударају и флота и војска. Ова се последња прикупља код Кремоне и Пијаченце, намештајући се на Ољу. Гарибалда се са својим драговољцима налази за сада на обали малога језера Идра, северозападно од језера гардског. 17. ов. м. Аустријанци су кроз камоничку долину прелазили из Тиролске и ишли до Вецује; на Минчију нису нигде прелазили преко границе.

ПОГЛЕД ПО СВЕТУ.

Политичко је поље још једнако — тако да кажемо — пусто, јер нигде се не опажава ништа, што би поред онога што бива на бојном пољу привлачило к себи пажње.

„Н. Сл. Преса“ пише да се с неких страна већ спремају да зараћеним државама предложе да се помире чим се буде догодила прва каква пресудна битка.

Но у Аустрији је ових дана наређена нова рекрутација, и то — ако се не варамо — већ трећа ове године. Кажу да се сад диже на оружје 400.000 људи. Ако је доиста број овај толики, онда је ту слабо наде да ће се штогод успети, ако би с које стране, као што наговешћује „Н. Сл. Преса“, предлагано било да се рат прекине па опет да изађу на пут мирних договора.

„Н. Сл. Преса“ приповеда да Пруси идући на бојно поље певају неку песму, којој се сваки стих свршује одзивом: „Аустрија пропасти мора“, па налази да је у овим речима изражен програм садашњем рату. Да, у рату је овом — вели — на коцки и Пруској не мање као и Аустрији опстанак као велике силе. Која страна победи, таће бити господар; њој ће припадати Немачка, и ово ће се на бојном пољу у северној Чешкој до који дан решити.

Руско „Слово“ називље садашњи рат у Немачкој првим делом крваве трилогије, која се у Европи започела; други јој је део „рат италијански“ а трећи ће неизбежно бити рат „источни“. Тако свак мисли о овим ратовима европских племена.

Говори се да је велики херцег Баденски намислио да оставку даде и то — како кажу — из узрока физичких.

Бременски је сенат 19. ов. м. у споразумљењу с грађанством закључио да прими савез с Пруском, па ће да зове натраг свога посланика из Франкфурта.

„Бунд“ дознаје да је у Виртембергу привремени војни министар генерал Видерхалд стављен под затвор, јер су се ухватила писма, по којима је с Бизмарком био у договору. Он је отпре служио у Пруској.

„Авенир“ извештава да су у Готу позатворани чиновници телеграфски и поштански, на које се подозрева да су Аустријанце известили кад се кретала италијанска војска.

„Франс“ доказује да није истина што се разнело да ће шалонски логор бити дигнут. Говорећи пак о започетом рату, сматра бојеве год Скалице и Најштата као претечу велике битке. А „Монитер“ вели у једноме вечерњем листу своме: „Град Јозефштат, према коме су Пруси потисли Аустријанце из Траутенаве, војеци је принца Фридриха Карла и принца-наследника предмет сугубог покретања, јер би хтела да се сједини под зидинама овог града па одатле ако би победила да продре у срце Чешке, те тако обе главне војске Бенедекове пресече једну од друге. Па овај је план осујетио Бенедеку енергичну и благовремену обрану.“ А 17. ов. м. прегледајући ратне догађаје каже да је Прусима стратегички план дазаузму Јозефштат, који влада мрежом гвоздених путова. Борба дакле, која од ово неколико дана бива, врло је знаменита. Покрети, којима хтедоше војске да се сједине, за сад су препречени; али ипак Пруси нису узбијени натраг. Обе зараћене стране приписују себи победу. Најглавније је у ствари то, што у стратегичком погледу нема никаква успеха од ових бојева, а о неуспеху том скорим ћемо бити на чисто. Ваљало би нам знати да ли ће Пруси бити у стању да опет предузму своја кретања, која су к једној точци управљена. На сваки пак начин прилика је да ће нови бојеви бити потребни у домашају града Јозефштата па да се одговори на ово питање.

У Енглеској министарство још није састављено, и лорду Дербији као да тај посао не иде лако. 16. ов. м. по подне био је код краљице, а за тим сазвао некоје независне виговце позвавши их да му помогну министарство саставити. До сад му понуде нису добро примљене.

НЕШТО О МЕСАРНИЦАМА У БЕОГРАДУ.

Пројект за уређење месарница у општини београдској, што га је саставио одбор, за тај посао одређени, чини нам се да је једностран; зато по жељи општине усуђујемо се предложити нижеизложене освове, по којима би се могла уредити радња месарска.

Радња месарска нека је слободна, као што су слободне и друге, н. пр. хлебарска, која је такође нужна за свакидашњу храну човека, а и нужнија од месарске, па се није ни у најоскуднијим временима догађало да нема довољно хлеба на фурунама. Каквоћа хлеба и начин како се меси није истина добар, и шта више здрављу је човечијем знаменито шкодљив; али сада о томе да не говоримо, јер се надамо да ће општина београдска, пошто уреди месарнице, о и лебарницама се постарати.

Слободна радна месарска добра је а и нужна из више узрока:

1.) и нарочито за то, што ће се моћи да добија меса и боља и јептинија, јер ће бити конкуренције, која се не ће моћи да савдада као кад би број месарница био ограничен, у ком случају ласно се могу сви месари везати у једну компанију па тиме изиграти намеру општине; а

2.) слободна радња добра је и за онога, који има стоку, јер свагда може да угојено говече прода добро, а тиме се земљоделци ободравају да стоку с већом вољом подижу и гоје; каква је пак корист за све нас и за саме трговце кад земљоделски сталеж као главни у земљи нашој производима својим напредује, о томе не треба нам говорити, то сваки трговац зна врло добро.

По томе не треба ни да се ограничи број месарских дућана, нити напред одреди на ком ће месту месарнице бити; продавац зна свагда боље где му треба дућан отворити па да му пролази радња него онај који прави пројекте: разуме се где се више меса продаје, ту ће и више дућана бити, видимо како и фурунције, како бакали и други трговци раде.

Но да се при овој радњи има и неке сигурности да не бисмо у вароши кадгод били да немамо меса за јело, нужно је да се за месаре пропишу нека правила и обвезаности, а то је: да се свак, који има способности за месарску радњу, пријави или месној полицајној власти или општинском суду, како се буде боље нашло, па да добије допуштење ако је способан и да се зна да отвора месарску радњу, и да се обеже да ће сваки дан имати толико меса, колико обично буде у месарници својој дневно трошио, а ако кадгод не би имао ваља да се казни по закону која о томе постоји. Но ако би више њих престали клати и месо продавати, за тај случај власт може одмах, ма по што, набавити меса па публици макар и на њихову штету раздавати, па покрај тога и казни их подврћи по прописаним законима, а ако би се тај случај два или три пута поновио, онда таким неуредним месарима треба забранити да се у овој општини не занимају више месарском радњом. Тако исто, кад ко оставља радњу месарску, има се јавити власти, која му је допуштење дала, бар на 15 дана раније, а власт ако нема никакве запреке може га и пре разрешити да месарницу не држи или га из важних узрока ни после 15 дана не разрешити; но најдаље за шест недеља ослободити га од радње мора.

Да се радња месарска врши уредно, мајстор месарски треба да је сваки у свом дућану; и за то нека се не дозволи једном месару да држи више дућана.

Да би се пак осигурала власт, да ће имати од куд да се наплати штета, коју би месар својом погрешком општини нанео, свак би од њих морао положити општинском суду по 50 д. ц. па ови новци нека се даду управи фондова на приплод и исти да се месару издаје; више од 50 д. ц. тражити од појединих у име кауције није од потребе, јер не ће никад ни требати општини већа сума, почем ни штета не ће бити већа, а тражити од месара 200 д. ц. као што одбор предлаже, то би био излишан намет. Но

ради боље сигурности треба месаре обвезати, да свак има увек у своме обору стоке, колико му треба да коље за 15 дана. Овим би се начином још боље осигурало да ће свагда бити меса за потребу житељства него и с највећом кауцијом.

Ово пак да се стока држи у оборима нужно би било и за то, да се увек види да ли је стока, која се коље, здрава; јер се често догађа, да се доведе из села говече, које је већ почело да болује, али није тако са свим болесно, да би се то могло приметити, па се тако од болесног говечета продаје месо, које је здрављу човечијем шкодљиво. Поред тога, стока тако за 15 дана храњена сеном, јечмом или мекињама, очисти се од травурине или рђава сена, па месо буде кусније и здравије.

Сва у опште меса су храна за човека најбоља, јер га најбоље хране, но нису једнаке снаге; од меса, које се по месарницама продаје, воловско храни најбоље, за тим кравље па овнујско и овчије, јагњеће храни најмање. За то би нужно било да се зна у месарници, које је месо од вола а које од краве, које од овна а које од овце.

Будући да свака ствар која храни, треба да је још и лака за варење у желудцу, да се лако може да претвори у течност, која ће се повући у крв, то ваља да се забрани продавати по месарницама месо од бикова и неуштројених овнова, па бикови и неуштројени овнови да се и не пуштају у оборе месарске. Из истог узрока нек се и не коље никаква стока мршава, ма она иначе била са свим здрава, јер је месо од мршаве стоке жилаво, па никако храни човечијој није пријатно нити човека може да храни као што би ваљало.

(Продужиће се.)

НАЈНОВИЈЕ.

Међу Прусима и Аустријанцима 18. се ов. м. по подне започела пресудна битка, која ни сутра дан није била са свим свршена, а најпосле је — како чујемо — испала на штету Аустријанаца. Бенедек је, као што се говори, потиснут са своје операционе линије и пруска се војска сјединила па ступа напред.

Курс од 20. ов. м. # ц. 6 фор. 38 н., сребро 31%.

ОГЛАСИ.

МОЛИМ ДА СЕ ЧИТА!

Оној господи, којима мој дуван кад га пуше није доста јак, јављам да их сада по њиховој вољи могу с умереном ценом послужити и јачим дуваном, о чему нека се изволе само уверити. Досадашње пак поштоване муштерије, који су дуваном мојим задовољни, молим да ми и у напредак поклоне поверење а ја ћу се старати да га потпуно заслужим.

Г. Г. трговцима из Србије и онима, који на страни дуваном раде, препоручујем врло добра и јевтина дувана.

Добра српска дувана, помешана с турским, може се код мене добити ока за 24 гр.

Молим за многобројне муштерије.

У Београду, 7. Јуна 1866.

МОРИЦ ЛЕБЛ,

дуванџија у главној чаршији до трговине г. Живка А. Ђорђевића.

(2—3)

Потписани сам сад о Ђурђеву дану узео на се овдашњу кавану у кући браће Куртовића, тако названу „касину“, и снабдео је довољно свима потребама. На горњем боју имају собе за путнике, од којих је свака за се и све су врло лепо намештене. Добра јела и пића може се добити у свако доба. Јављајући за ово поштованим путницима са стране а и овдашњим гостима, молим за многобројну походу, а гост ће свак бити пристојно и брзо послужен.

У Шапцу 12. Јуна 1866.

МАТЕЈА НАСТАСИЈЕВИЋ,

(3—3) кавецијa.

Који жели да купи врло јефтиних АМЕРИКАНСКИХ ЦИГАРА, може их добити у главној чаршији у кући г. Шоповића код Левензона, где се по 25% јевтиније но ма где на Српском месту продају. (2—3)

Код синова Хаџи-Димитрија Роша

има сада баш дошавше скорашње селтерске, пилнауске, глајхенбершке, маријенбадске, будимске и рохичке воде, а и тако наречене сода. (5—6)

Издаје и уређује Милош Поповић.

У државној штампарији.